

# ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH

(ZDR-1)

s komentarjem

2., posodobljena in dopolnjena izdaja

**LEXPERA®**

**GV**  
ZALOŽBA

Ljubljana 2019

---

## **Predgovor k 2., posodobljeni in dopoljnjeni izdaji**

Ker je prva izdaja komentarja pošla, smo pripravili posodobljeno in dopolnjeno, v katero smo vključili novosti in spremembe, uvedene v tem času. Zakonodajnih sprememb, ki bi vplivale na vsebino, sicer ni bilo veliko, vendar komentar skuša slediti tudi razvoju doktrine in sodne prakse na področju delovnih razmerij. Upamo, da bo knjiga še najprej uporaben pripomoček pri vsakdanjem delu vseh, ki se srečujejo z delovnim pravom, ter v spodbudo in navdih za razreševanje odprtih vprašanj in nadaljnji razvoj na tistih področjih, kjer je to še potrebno.

Ker je posodobljena in dopolnjena izdaja komentarja izšla ravno v letu, ko zaznamujemo 100. obletnico ustanovitve Mednarodne organizacije dela, naj spomnimo na pomen dostojnega dela za celotno družbo in za vsakega izmed nas.

*mag. Nataša Belopavlovič  
prof. dr. Barbara Kresal  
dr. Katarina Kresal Šoltes  
prof. dr. Darja Senčur Peček*

Ljubljana, junija 2019

## **Predgovor k 1. izdaji**

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) je Državni zbor sprejel na seji 5. 3. 2013. Veljati je začel 12. 4. 2013. Gre za osrednji zakon s področja delovnega prava, ki ureja individualna delovna razmerja. Predlagatelj, politika in socialni partnerji njegovo sprejetje štejejo za pomemben del reforme trga dela, poglobljena deklarirana cilja prenove delovne zakonodaje v letu 2013 pa sta bila zmanjšanje segmentacije na trgu dela in povečanje prožnosti delovnih razmerij, tudi z zniževanjem stroškov in poenostavitvijo postopkov zaposlovanja in odpuščanja. ZDR-1 je spremenil ali dopolnil vse delovnopravne institute – od sklepanja, spremembe in prenehanja pogodbe o zaposlitvi, poskusnega dela, agencijskega dela, dela za določen čas in drugih fleksibilnih oblik dela do letnega dopusta in drugih pravic iz dela. Uvedel pa je tudi nekatere nove institute, med njimi delovnopravno varstvo ekonomsko odvisnih oseb, kar je v praksi aktualno v povezavi z vprašanjem razmejevanja delovnega razmerja od drugih civilnopravnih ali gospodarskih oblik dela.

Zakon je bil sprejet po zahtevnih pogajanjih med socialnimi partnerji in je rezultat kompromisov med različnimi interesi. Pogledi na to, kakšno ureditev delovnih razmerij v Sloveniji potrebujemo in ali sprejeti zakon prinaša ustrezne rešitve aktualnih problemov delovnih razmerij v praksi, so različni. Pomembno je tudi, kako se sprejete rešitve razlagajo in uporabljajo v praksi in ali država, tudi prek učinkovitejše inšpekcije dela, skrbi za učinkovito in dosledno spoštovanje delovne zakonodaje. V času od uveljavitve ZDR-1 do danes so se že oblikovala pomembna *stališča teorije, sodne prakse in nadzornih organov*. Zlasti na tistih mestih, kjer je zakonska ureditev dvoumna in omogoča različne razlage v praksi ali pa je zapletena ali podnormirana, bo komentar v pomoč vsem, ki se kakorkoli srečujejo s problematiko delovnih in uslužbenskih razmerij.

Komentar je naslednik komentarja GV Založbe iz leta 2008, ki je bil v praksi dobro sprejet in uveljavljen kot temeljni komentar s tega področja. Tudi ta komentar je pripravila skupina uveljavljenih avtorjev, ki so sodelovali že pri prejšnjem, pa tudi pri oblikovanju strokovnih podlag za pripravo ZDR-1 in pri kreiranju stališč, pomembnih za njegovo implementacijo v praksi. Pri strukturi komentarja smo avtorji upoštevali naslednja poenotena izhodišča. Posamezna poglavja vsebujejo uvodne komentarje oziroma pojasnila, ki celovito in pregledno predstavljajo bistvene značilnosti posameznega instituta in pomembno dopolnjujejo komentar po členih. Komentar k posameznemu členu vsebuje naslednje točke:

1. opredelitev in namen instituta, po potrebi tudi njegov razvoj oziroma spreminjanje ter navezava na druge, s tem členom povezane določbe ZDR-1,
2. povezava člena na relevantne mednarodne vire, zlasti konvencije MOD, določbe MESL in na pravo EU, ter po potrebi tudi navezava na druge zakone,
3. komentar po odstavkih člena,
4. sankcije za kršitve,
5. sodna praksa.

Urednice komentarja upamo, da bo komentar razrešil čim več dilem, s katerimi se srečuje praksa, ter prispeval k strokovno utemeljenemu razumevanju in uporabi delovne zakonodaje v praksi. Pravna stroka, sodna praksa, inšpekcija dela, vsakodnevna poslovna praksa in tudi socialni partnerji so odgovorni, da sprejeto ureditev razlagajo in uporabljajo v skladu s cilji in namenom delovnega prava, izhajajoč pri tem iz zavezujočih mednarodnih in ustavnopravnih standardov, torej iz človekovega dostojanstva in človekovih pravic, ki so zavezujoč pravni temelj naše ureditve in ki morajo imeti svoj odsev tudi v ureditvi razmerij na področju dela.

*mag. Nataša Belopavlovič  
prof. dr. Barbara Kresal  
dr. Katarina Kresal Šoltes  
prof. dr. Darja Senčur Peček*

Ljubljana, junija 2016

# Kazalo

Kratice .....	19
<b>I. SPLOŠNE DOLOČBE</b>	
Namen zakona (1. člen) .....	25
Urejanje delovnih razmerij (2. člen) .....	29
Uporaba zakona (3. člen) .....	32
Definicija delovnega razmerja (4. člen) .....	34
Opredelitev delavca in delodajalca (5. člen) .....	39
Prepoved diskriminacije in povračilnih ukrepov (6. člen) .....	47
Prepoved spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu (7. člen) .....	62
Odškodninska odgovornost delodajalca in denarna odškodnina (8. člen) .....	74
Omejitev avtonomije pogodbenih strank (9. člen) .....	83
Splošni akt delodajalca (10. člen) .....	91
<b>II. POGODBA O ZAPOSLOTVI</b>	
Uvodno pojasnilo .....	98
1. SPLOŠNO .....	99
Pogodba o zaposlitvi (11. člen) .....	99
Pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas (12. člen) .....	104
Uporaba splošnih pravil civilnega prava (13. člen) .....	107
Ničnost in izpodbojnost pogodbe o zaposlitvi (14. člen) .....	111
Uveljavljanje ničnosti pogodbe o zaposlitvi (15. člen) .....	117
Uveljavljanje izpodbojnosti pogodbe o zaposlitvi (16. člen) .....	118
2. OBLIKA POGODBE .....	121
Pisnost pogodbe o zaposlitvi (17. člen) .....	121
Domneva obstoja delovnega razmerja (18. člen) .....	135
3. STRANKE POGODBE .....	150
Splošno (19. člen) .....	150
Delodajalec – pravna oseba (20. člen) .....	152
Sposobnost za sklenitev pogodbe o zaposlitvi (21. člen) .....	163

Pogoji za sklenitev pogodbe o zaposlitvi (22. člen) . . . . .	165
Tuji državljani (23. člen) . . . . .	172
4. POGODBENA SVOBODA . . . . .	175
Splošno (24. člen) . . . . .	175
5. PRAVICE IN OBVEZNOSTI STRANK PRI SKLEPANJU POGODB O ZAPOSLOTVI . . . . .	180
Objava prostega delovnega mesta oziroma vrste dela (25. člen) . . . . .	180
Izjeme od obveznosti objave (26. člen) . . . . .	183
Enaka obravnava glede na spol (27. člen) . . . . .	185
Pravice in obveznosti delodajalca (28. člen) . . . . .	187
Pravice in obveznosti kandidata (29. člen) . . . . .	190
Pravice neizbranega kandidata (30. člen) . . . . .	191
6. VSEBINA POGODBE . . . . .	193
Sestavine pogodbe o zaposlitvi (31. člen) . . . . .	193
Neveljavna določila pogodbe o zaposlitvi (32. člen) . . . . .	210
7. OBVEZNOSTI POGODBENIH STRANK . . . . .	213
<b>1. Obveznosti delavca</b> . . . . .	213
<i>a) Opravljanje dela</i> . . . . .	213
Splošno (33. člen) . . . . .	213
Upoštevanje delodajalčevih navodil (34. člen) . . . . .	221
Spoštovanje predpisov o varnosti in zdravju pri delu (35. člen) . . . . .	223
<i>b) Obveznost obveščanja</i> . . . . .	227
Obveznost obveščanja (36. člen) . . . . .	227
<i>c) Prepoved škodljivega ravnanja</i> . . . . .	230
Prepoved škodljivega ravnanja (37. člen) . . . . .	230
<i>č) Obveznost varovanja poslovne skrivnosti</i> . . . . .	232
Varovanje poslovne skrivnosti (38. člen) . . . . .	232
<i>d) Prepoved konkurence</i> . . . . .	235
Konkurenčna prepoved – zakonska prepoved konkurenčne dejavnosti (39. člen) . . . . .	235
Konkurenčna klavzula – pogodbeno prepoved konkurenčne dejavnosti (40. člen) . . . . .	243
Nadomestilo za spoštovanje konkurenčne klavzule (41. člen) . . . . .	255
Prenehanje konkurenčne klavzule (42. člen) . . . . .	259
<b>2. Obveznosti delodajalca</b> . . . . .	261
<i>a) Obveznost zagotavljanja dela</i> . . . . .	261
Zagotavljanje dela (43. člen) . . . . .	261
<i>b) Obveznost plačila</i> . . . . .	264
Obveznost plačila (44. člen) . . . . .	264

<i>c) Obveznost zagotavljanja varnih delovnih razmer</i> .....	267
Varne delovne razmere (45. člen) .....	267
<i>č) Obveznost varovanja delavčeve osebnosti</i> .....	273
Splošno (46. člen) .....	273
Varovanje dostojanstva delavca pri delu (47. člen) .....	284
Varstvo delavčevih osebnih podatkov (48. člen) .....	286
8. SPREMEMBA ALI SKLENITEV NOVE POGODBE O ZAPOSLOTVI ZARADI SPREMENJENIH OKOLIŠČIN .....	290
Splošno (49. člen) .....	290
Sprememba pogodbe v primerih odpovedi s strani delodajalca (50. člen) .....	297
Vpliv spremenjenega zakona, kolektivne pogodbe ali splošnega akta na spremembo pogodbe o zaposlitvi (51. člen) .....	299
Oblika spremembe pogodbe (52. člen) .....	302
9. SUSPENZ POGODBE .....	303
Suspenz pogodbe o zaposlitvi (53. člen) .....	303
10. POSEBNOSTI POGODB O ZAPOSLOTVI .....	309
<b>1. Pogodba o zaposlitvi za določen čas</b> .....	309
Uvodno pojasnilo .....	309
Pogodba o zaposlitvi za določen čas (54. člen) .....	312
Omejitev sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas (55. člen) ....	327
Posledice nezakonito sklenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas (56. člen) .....	338
Obveznosti pogodbenih strank (57. člen) .....	344
Preračun delovnega časa (58. člen) .....	345
<b>2. Pogodba o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem,     ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev     drugemu uporabniku</b> .....	346
Uvodno pojasnilo .....	346
Splošno (59. člen) .....	355
Zaposlitev za nedoločen ali določen čas (60. člen) .....	362
Posebnosti pogodbe o zaposlitvi (61. člen) .....	366
Dogovor med uporabnikom in delodajalcem za zagotavljanje dela, napotitev delavca (62. člen) .....	369
Pravice, obveznosti in odgovornosti uporabnika in delavca (63. člen) .	374
<b>3. Pogodba o zaposlitvi zaradi opravljanja javnih del</b> .....	378
Opravljanje javnih del (64. člen) .....	378
<b>4. Pogodba o zaposlitvi s krajšim delovnim časom</b> .....	380
Uvodno pojasnilo .....	380
Krajši delovni čas (65. člen) .....	386

Sklenitev pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas z več delodajalci (66. člen) .....	395
Krajši delovni čas v posebnih primerih (67. člen) .....	398
<b>5. Pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela na domu</b> .....	405
Uvodno pojasnilo .....	405
Splošno (68. člen) .....	409
Pravice, obveznosti in pogoji (69. člen) .....	413
Obveznosti delodajalca (70. člen) .....	415
Prepoved dela na domu (71. člen) .....	416
Dela, ki se ne morejo opravljati na domu (72. člen) .....	418
<b>6. Pogodba o zaposlitvi s poslovnimi osebami ali prokuristi in z vodilnimi delavci</b> .....	419
Pogodba o zaposlitvi s poslovno osebo ali prokuristom (73. člen) ..	419
Vodilni delavci (74. člen) .....	438
11. SPREMEMBA DELODAJALCA .....	448
Sprememba delodajalca (75. člen) .....	448
Obveščanje in posvetovanje s sindikati (76. člen) .....	466
12. PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOTVI .....	468
Uvodno pojasnilo .....	468
Načini prenehanja (77. člen) .....	471
Vrnitev dokumentov in izdaja potrdila (78. člen) .....	474
<b>1. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi za določen čas</b> .....	475
Splošno (79. člen) .....	475
<b>2. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi zaradi smrti delavca oziroma delodajalca – fizične osebe</b> .....	489
Splošno (80. člen) .....	489
<b>3. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi s sporazumom</b> .....	492
Splošno (81. člen) .....	492
<b>4. Odpoved pogodbe o zaposlitvi</b> .....	497
Uvodno pojasnilo .....	497
A) <i>Splošno</i> .....	497
Splošno (82. člen) .....	497
Dopustnost odpovedi (83. člen) .....	500
Dokazno breme (84. člen) .....	506
Obveznosti delodajalca pred odpovedjo (85. člen) .....	510
Vloga sindikata in sveta delavcev oziroma delavskega zaupnika (86. člen) .....	521
Oblika in vsebina odpovedi (87. člen) .....	525
Vročitev odpovedi (88. člen) .....	531

<i>B) Redna odpoved</i> .....	539
<i>a) Odpovedni razlogi</i> .....	539
Razlogi za redno odpoved (89. člen) .....	539
Neutemeljeni odpovedni razlogi (90. člen) .....	560
Odpoved s ponudbo nove pogodbe (91. člen) .....	565
Odpoved s ponudbo nove pogodbe o zaposlitvi pri drugem delodajalcu (92. člen) .....	574
<i>b) Odpovedni roki</i> .....	578
Odpovedni roki (93. člen) .....	578
Minimalni odpovedni roki (94. člen) .....	580
Tek odpovednega roka (95. člen) .....	586
Denarno povračilo namesto odpovednega roka (96. člen) .....	587
Pravice in obveznosti strank v času odpovednega roka (97. člen) .....	589
<i>c) Odpoved večjemu številu delavcev iz poslovnih razlogov</i> .....	592
Uvodno pojasnilo .....	592
Večje število delavcev (98. člen) .....	595
Obveznost obveščanja in posvetovanja s sindikatom (99. člen) .....	614
Obveznost obveščanja zavoda za zaposlovanje (100. člen) .....	622
Program razreševanja presežnih delavcev (101. člen) .....	626
Kriteriji za določitev presežnih delavcev (102. člen) .....	632
Sodelovanje in vloga zavoda za zaposlovanje (103. člen) .....	643
<i>č) Odpoved pogodbe o zaposlitvi v postopkih zaradi insolventnosti, postopkih prisilnega prenehanja in v drugih primerih prenehanja delodajalca</i> .....	644
Uvodno pojasnilo .....	644
Stečaj, prisilna likvidacija (104. člen) .....	647
Prisilna poravnava (105. člen) .....	652
Pravica do odpravnine (106. člen) .....	654
Drugi primeri prenehanja delodajalca (107. člen) .....	657
<i>d) Odpravnina</i> .....	662
Odpravnina (108. člen) .....	662
<i>C) Izredna odpoved</i> .....	673
Uvodno pojasnilo .....	673
Splošno (109. člen) .....	674
<i>a) Izredna odpoved delodajalca</i> .....	681
Razlogi na strani delavca (110. člen) .....	681
<i>b) Izredna odpoved delavca</i> .....	692
Razlogi na strani delodajalca (111. člen) .....	692
<i>Č) Posebno pravno varstvo pred odpovedjo</i> .....	699
Predstavniki delavcev (112. člen) .....	699



Zadržanje učinkovanja odpovedi (113. člen) . . . . .	708
Delavci pred upokojitvijo (114. člen) . . . . .	714
Starši (115. člen) . . . . .	719
Invalidi in odsotni z dela zaradi bolezni (116. člen) . . . . .	732
Večkratno pravno varstvo pred odpovedjo (117. člen) . . . . .	737
<b>5. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi na podlagi sodbe sodišča</b> . . . . .	739
Uvodno pojasnilo . . . . .	739
Prenehanje pogodbe o zaposlitvi na podlagi sodbe sodišča (118. člen) . . . . .	739
<b>6. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi po samem zakonu</b> . . . . .	753
Prenehanje pogodbe o zaposlitvi zaradi ugotovljene invalidnosti in prenehanja veljavnosti delovnega dovoljenja (119. člen) . . . . .	753

### III. PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI IZ DELOVNEGA RAZMERJA

1. OPRAVLJANJE PRIPRAVNIŠTVA . . . . .	757
Splošno (120. člen) . . . . .	757
Trajanje pripravništva (121. člen) . . . . .	760
Izvajanje pripravništva (122. člen) . . . . .	762
Omejitev odpovedi pripravniku s strani delodajalca (123. člen) . . . . .	764
Volontersko pripravništvo (124. člen) . . . . .	765
2. POSKUSNO DELO . . . . .	768
Poskusno delo (125. člen) . . . . .	768
3. PLAČILO ZA DELO . . . . .	779
Uvodno pojasnilo . . . . .	779
Vrsta plačil (126. člen) . . . . .	783
Osnovna plača, delovna uspešnost, dodatki (127. člen) . . . . .	792
Višina dodatkov (128. člen) . . . . .	800
Dodatek za delovno dobo (129. člen) . . . . .	803
Povračila stroškov v zvezi z delom (130. člen) . . . . .	805
Regres (131. člen) . . . . .	808
Odpravnina ob upokojitvi (132. člen) . . . . .	811
Enako plačilo žensk in moških (133. člen) . . . . .	814
Plačilni dan (134. člen) . . . . .	819
Kraj in način izplačila plače (135. člen) . . . . .	826
Zadrževanje in pobot izplačila plače (136. člen) . . . . .	830
Nadomestilo plače (137. člen) . . . . .	839
Začasna nezmožnost zagotavljanja dela iz poslovnega razloga (138. člen) . . . . .	848
Nastanitev med delovnim razmerjem (139. člen) . . . . .	852

	Udeležba pri dobičku (140. člen) .....	853
	Plačilo pripravnika in delavca na usposabljanju (141. člen) .....	856
4.	DELOVNI ČAS .....	858
	Uvodno pojasnilo .....	858
	Definicija delovnega časa (142. člen) .....	859
	Polni delovni čas (143. člen) .....	863
	Nadurno delo (144. člen) .....	866
	Dodatno delo v primerih naravne ali druge nesreče (145. člen) .....	873
	Prepoved opravljanja dela preko polnega delovnega časa (146. člen) ..	875
	Dopolnilno delo (147. člen) .....	879
	Razporejanje delovnega časa (148. člen) .....	882
	Preračun delovnega časa (149. člen) .....	891
5.	NOČNO DELO .....	892
	Uvodno pojasnilo .....	892
	Nočno delo (150. člen) .....	895
	Pravice delavcev, ki delajo ponoči (151. člen) .....	897
	Omejitve dela ponoči (152. člen) .....	900
	Posvetovanje s sindikatom (153. člen) .....	902
6.	ODMORI IN POČITKI .....	903
	Odmor med delovnim časom (154. člen) .....	903
	Počitek med zaporednima delovnima dnevoma (155. člen) .....	908
	Tedenski počitek (156. člen) .....	913
7.	POSEBNOSTI UREJANJA DELOVNEGA ČASA, NOČNEGA DELA, ODMOROV IN POČITKOV .....	921
	Uvodno pojasnilo .....	921
	Posebnosti za nekatere kategorije delavcev (157. člen) .....	921
	Možnosti drugačnega urejanja v zakonu ali v kolektivnih pogodbah (158. člen) .....	923
8.	LETNI DOPUST .....	930
	Uvodno pojasnilo .....	930
	Pridobitev pravice in minimalno trajanje letnega dopusta (159. člen) ..	936
	Določanje daljšega trajanja letnega dopusta (160. člen) .....	942
	Sorazmerni del letnega dopusta (161. člen) .....	947
	Izraba letnega dopusta (162. člen) .....	952
	Način izrabe letnega dopusta (163. člen) .....	961
	Neveljavnost odpovedi pravici do letnega dopusta (164. člen) .....	964
9.	DRUGE ODSOTNOSTI Z DELA .....	971
	Uvodno pojasnilo .....	971

Plačana odsotnost zaradi osebnih okoliščin (165. člen) . . . . .	972
Odsotnost z dela zaradi praznovanja (166. člen) . . . . .	974
Odsotnost z dela zaradi zdravstvenih razlogov (167. člen) . . . . .	976
Odsotnost z dela zaradi opravljanja funkcije ali obveznosti po posebnih zakonih (168. člen) . . . . .	980
<b>10. OBVEZNOST OPRAVLJANJA DRUGEGA DELA ZARADI IZJEMNIH OKOLIŠČIN . . . . .</b>	<b>983</b>
Sprememba dela zaradi naravnih ali drugih nesreč (169. člen) . . . . .	983
<b>11. IZOBRAŽEVANJE . . . . .</b>	<b>985</b>
Izobraževanje delavcev (170. člen) . . . . .	985
Pravica do odsotnosti z dela zaradi izobraževanja (171. člen) . . . . .	993
<b>12. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST . . . . .</b>	<b>995</b>
Uvodno pojasnilo . . . . .	995
Disciplinska odgovornost, sankcije (172. člen) . . . . .	997
Izjava o očitanih kršitvah (173. člen) . . . . .	1001
Vloga sindikata, sveta delavcev oziroma delavskega zaupnika (174. člen) . . . . .	1002
Odločitev o disciplinski odgovornosti (175. člen) . . . . .	1003
Zastaranje (176. člen) . . . . .	1004
<b>13. ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST . . . . .</b>	<b>1006</b>
Uvodno pojasnilo . . . . .	1006
Odškodninska odgovornost delavcev (177. člen) . . . . .	1007
Zmanjšanje odškodnine ali oprostitev plačila odškodnine (178. člen) . .	1016
Odškodninska odgovornost delodajalca (179. člen) . . . . .	1017
Pavšalna odškodnina (180. člen) . . . . .	1028
 <b>IV. VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV</b>	
<b>1. VARSTVO ŽENSK . . . . .</b>	<b>1030</b>
Prepoved opravljanja podzemnih del (181. člen) . . . . .	1030
<b>2. VARSTVO DELAVCEV ZARADI NOSEČNOSTI IN STARŠEVSTVA . . . . .</b>	<b>1032</b>
Splošno (182. člen) . . . . .	1032
Varstvo podatkov v zvezi z nosečnostjo (183. člen) . . . . .	1035
Prepoved opravljanja del v času nosečnosti in v času dojenja (184. člen) . . . . .	1036
Varstvo v času nosečnosti in starševstva v zvezi z nočnim in nadurnim delom (185. člen) . . . . .	1043
Starševski dopust (186. člen) . . . . .	1045
Nadomestilo plače (187. člen) . . . . .	1051

Pravica doječe matere (188. člen) .....	1052
Drugi upravičenci (189. člen) .....	1053
<b>3. VARSTVO DELAVCEV, KI ŠE NISO DOPOLNILI 18 LET STAROSTI .....</b>	<b>1055</b>
Splošno (190. člen) .....	1055
Prepoved opravljanja del (191. člen) .....	1060
Delovni čas, odmor, počitek (192. člen) .....	1062
Prepoved opravljanja nočnega dela (193. člen) .....	1065
Povečan letni dopust (194. člen) .....	1067
<b>4. VARSTVO INVALIDOV .....</b>	<b>1067</b>
Zaposlovanje, usposabljanje ali preusposabljanje invalidov (195. člen) .....	1067
Pravice delovnih invalidov (196. člen) .....	1069
<b>5. VARSTVO STAREJŠIH DELAVCEV .....</b>	<b>1072</b>
Opredelitev (197. člen) .....	1072
Krajši delovni čas (198. člen) .....	1075
Omejitev nadurnega in nočnega dela (199. člen) .....	1077
 <b>V. UVELJAVLJANJE IN VARSTVO PRAVIC, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI IZ DELOVNEGA RAZMERJA</b>	
Uvodno pojasnilo .....	1079
Uveljavljanje pravic pri delodajalcu in sodno varstvo (200. člen) .....	1080
Alternativno reševanje sporov (201. člen) .....	1088
Zastaranje terjatev (202. člen) .....	1094
 <b>VI. DELOVANJE IN VARSTVO SINDIKALNIH ZAUPNIKOV</b>	
Uvodno pojasnilo .....	1096
Obveznosti delodajalca do sindikata (203. člen) .....	1104
Pisno obveščanje sindikata (204. člen) .....	1107
Sindikalni zaupnik (205. člen) .....	1108
Varstvo sindikalnih zaupnikov v primeru prenosa (206. člen) .....	1112
Varstvo sindikalnega zaupnika in sindikalna članarina (207. člen) .....	1113
 <b>VII. POSEBNE DOLOČBE</b>	
<b>1. OPRAVLJANJE DELA V TUJINI IN POLOŽAJ DELAVCEV, NAPOTENIH NA DELO V REPUBLIKO SLOVENIJO .....</b>	<b>1119</b>
Splošno (208. člen) .....	1119
Pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini (209. člen) .....	1122
Položaj napotenih delavcev (210. člen) .....	1128

2.	DELO OTROK, MLAJŠIH OD 15 LET, DIJAKOV IN ŠTUDENTOV .....	1132
	Delo otrok, mlajših od 15 let, dijakov in študentov (211. člen) .....	1132
	Posebne varstvene določbe (212. člen) .....	1140
3.	EKONOMSKO ODVISNA OSEBA .....	1142
	Opredelitev (213. člen) .....	1142
	Omejeno delovno pravno varstvo (214. člen) .....	1145
<b>VIII. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO</b>		
	Uvodno pojasnilo .....	1150
	Splošno (215. člen) .....	1151
	Posredovanje v sporu med delavcem in delodajalcem (216. člen) .....	1155
<b>IX. KAZENSKÉ DOLOČBE (217.–217.c člen) .....</b>		
	Pristojnost za izrekanje globe v okviru razpona (217.č člen) .....	1172
<b>X. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE</b>		
	Urejanje pravic in obveznosti članov pogodbenih strank v kolektivnih pogodbah (224. člen) .....	1173
	Prenehanje veljavnosti podzakonskih aktov (225. člen) .....	1176
	Postopno zviševanje starosti za delavce pred upokojitvijo (226. člen) ..	1177
	Delovne knjižice (227. člen) .....	1179
	Postopki, začeti pred uveljavitvijo tega zakona (228. člen) .....	1181
	Prenehanje veljavnosti zakona (229. člen) .....	1183
	Uveljavitev in uporaba zakona (230. člen) .....	1184
<b>Iz Zakona o dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1A) ....</b>		
<b>PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA. ....</b>		
	Dodatek za delovno dobo (2. člen) .....	1186
	Ekonomsko odvisne osebe 3. člen) .....	1191
	Začetek veljavnosti (4. člen). ....	1192
<b>Literatura .....</b>		
		1193
<b>Stvarno kazalo .....</b>		
		1203

# Zakon o delovnih razmerjih

## (ZDR-1)\*

### I. SPLOŠNE DOLOČBE

#### 1. člen (namen zakona)

(1) Ta zakon ureja delovna razmerja, ki se sklepajo s pogodbo o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, v skladu z:

1. Direktivo Sveta 91/533/EGS z dne 14. oktobra 1991 o obveznosti delodajalca, da zaposlene obvesti o pogojih, ki se nanašajo na pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje (UL L št. 288 z dne 18. 10. 1991, str. 32),

2. Direktivo Sveta 1999/70/ES z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP (UL L št. 175 z dne 10. 7. 1999, str. 43),

3. Direktivo Sveta 97/81/ES z dne 15. decembra 1997 o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenem med UNICE, CEEP in ETUC (UL L št. 206 z dne 29. 7. 1991, str. 9),

4. Direktivo Sveta 91/383/EGS z dne 25. junija 1991, s katero se dopolnjujejo ukrepi za spodbujanje izboljšav glede varnosti in zdravja pri delu za delavce z delovnim razmerjem za določen čas ali z začasnim delovnim razmerjem (UL L št. 299 z dne 18. 11. 2003, str. 19),

5. Direktivo 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa – združena verzija (UL L št. 216 z dne 20. 8. 1994, str. 9),

6. Direktivo Sveta 94/33/ES z dne 22. junija 1994 o varstvu mladih ljudi pri delu (UL L št. 216 z dne 20. 8. 1994, str. 12),

7. Direktivo Sveta 98/59/ES z dne 20. julija 1998 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi s kolektivnimi odpusti – združena verzija (UL L št. 225 z dne 12. 8. 1998, str. 16),

8. Direktivo Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov – združena verzija (UL L št. 82 z dne 22. 3. 2001, str. 16),

\* Ur. l. RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS.

9. Direktivo 96/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL L št. 18 z dne 21. 1. 1997, str. 1),

10. Direktivo Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb, ne glede na raso ali narodnost (UL L št. 180 z dne 19. 7. 2000, str. 22),

11. Direktivo Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L št. 303 z dne 2. 12. 2000, str. 16),

12. Direktivo Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (deseta posebna direktiva v smislu člena 16(1) direktive 89/391/EGS (UL L št. 348 z dne 28. 11. 1992, str. 1),

13. Direktivo 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL L št. 204 z dne 26. julija 2006, str. 23),

14. Direktivo 2002/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2002 o določitvi splošnega okvira za obveščanje in posvetovanje z delavci v Evropski skupnosti (UL L št. 80 z dne 23. 3. 2002, str. 29),

15. Direktivo Sveta 2010/18/EU z dne 8. marca 2010 o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu, sklenjenega med BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP in ETUC, ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES (UL L št. 68, 18. 3. 2010, str. 13),

16. Direktivo 2008/104/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o delu prek agencij za zagotavljanje začasnega dela (UL L št. 327 z dne 5. 12. 2008, str. 9).

(2) Cilji zakona so vključevanje delavcev v delovni proces, zagotavljanje usklajenega poteka delovnega procesa ter preprečevanje brezposelnosti, pri čemer se upošteva pravica delavcev do svobode dela, dostojanstva pri delu in varuje interese delavcev v delovnem razmerju.

1. V tem členu je opredeljen namen zakona, tako da je določeno, katera razmerja ureja in katere cilje želi zakonodajalec z ureditvijo teh razmerij doseči. Navedene so tudi nekatere temeljne človekove pravice in temeljna načela, na katera se opira zakonska ureditev, ter direktive EU, ki so bile s tem zakonom implementirane v slovenski pravni red.

2. Čeprav so v tem členu navedene le direktive EU, ki so bile upoštevane pri oblikovanju zakonskih rešitev, to ne pomeni, da niso bili upoštrevani tudi drugi dokumenti mednarodnih in regionalnih organizacij. Po določbi 8. člena Ustave RS morajo biti zakoni in drugi predpisi v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z

mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Slovenijo. Na področju delovnih razmerij so posebej pomembni dokumenti, sprejeti v okviru OZN (Splošna deklaracija človekovih pravic iz leta 1948, Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah iz leta 1966), MOD (predvsem konvencije, ki jih je RS ratificirala ali prevzela, pa tudi nezavezujoča priporočila) in Sveta Evrope (Evropska socialna listina, spremenjena ter Evropska konvencija o človekovih pravicah). V okviru prava EU je pomembna tudi Listina EU o temeljnih pravicah, ki je z uveljavitvijo Lizbonske pogodbe pridobila status primarnega pravnega vira.

Mednarodni dokumenti so pomembni pri nastajanju zakona, pa tudi pri razlagi njegovih določb. Nanje se sklicujejo tudi komentarji k posameznim členom.

Obravnavani člen je treba razlagati tudi v povezavi z določbami Ustave RS, ki zagotavljajo človekove pravice in temeljne svoboščine v zvezi z delom. Med njimi je najpomembnejša določba 49. člena, ki zagotavlja svobodo dela.

### 3. Komentar po odstavkih

3.1. *Prvi odstavek* člena določa predmet zakonskega urejanja. Zakon ureja delovna razmerja, sklenjena s pogodbo o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, kar pomeni, da se nanaša le na individualna delovna razmerja.

Delovno razmerje, ki je predmet zakonskega urejanja, praviloma nastane s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi. Obravnavani člen je treba razlagati ob upoštevanju določb 4., 13. in 18. člena, ki se nanašajo na obstoj delovnega razmerja. Status delavca in s tem varstvo po tem zakonu se morata priznati tudi osebam, ki niso sklenile pisne pogodbe o zaposlitvi ali so sklenile (navidezno) pogodbo civilnega ali gospodarskega prava, če se ugotovi, da v razmerju med pogodbenima strankama obstajajo elementi delovnega razmerja. Glej komentar k 4., 13. in 18. členu.

Iz obravnavanega odstavka pa tudi iz naslova zakona izhaja, da zakon ureja delovna razmerja, ne pa drugih pogodbenih razmerij v zvezi z delom (ki nastanejo na podlagi podjemne pogodbe, pogodbe o poslovnem sodelovanju, študentske napolnice itd.). Kljub temu se posamezne določbe zakona uporabljajo tudi za določene skupine oseb, ki delo opravljajo na drugih pravnih podlagah. Te osebe (volonterski pripravniki, ekonomsko odvisne osebe, otroci, dijaki in študenti) so podobno kot delavci potrebne varstva, zato se tudi zanje uporabljajo nekatere varstvene določbe. Glej 124., 211. in 214. člen ZDR-1 in komentar k tem členom.

Zakon ureja razmerja, ki nastanejo s pogodbo o zaposlitvi med posameznim delodajalcem in delavcem, se pravi tako imenovana individualna delovna razmerja. Urejena so vprašanja sklepanja in prenehanja pogodbe o zaposlitvi ter pravice, obveznosti in odgovornost pogodbenih strank. Vprašanja kolektivnih delovnih razmerij, kot so kolektivne pogodbe, stavka, reprezentativnost sindikatov, sodelovanje delavcev pri upravljanju, so urejena s posebnimi zakoni. ZDR-1 posega na to področje le na nekaj mestih – z določitvijo možnosti urejanja nekaterih pravic v kolektivnih pogodbah dejavnosti le za člane pogodbenih strank (določba 224. člena), z ureditvijo delovanja sindikalnih zaupnikov (določbe 203. do 207. člena) in z določitvijo obveznosti delodajalca, da o posameznih